

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

การวิจัยการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาบทความ เอกสารประกอบหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 3) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์และครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 100 ท่าน ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ 4) สร้างเครื่องมือ สำหรับเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม 5) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) 7) ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง 8) สร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) และแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 9) ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และ 10) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนที่มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสามัญควบคู่รายวิชาศาสนา ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ เช่นเดียวกับกับรายวิชาสามัญ ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระ จึงมีการบูรณาการรายวิชาเพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ โดยจะทำการบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น วิชาอัล-ฮาดิษ กับ วิชา อัล-อักลาค ซึ่งพบว่า ครูบางคนยังขาดทักษะการบูรณาการรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ด้านครูผู้สอน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถ่องแท้ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ถูกต้องได้

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในช่วงแรกของการเริ่มใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณ หนังสือเรียน สื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ และบุคลากรอิสลามศึกษา ต่อมาในช่วงหลังทางโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ทำให้ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เช่น ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่างๆ และขาดแคลนบุคลากรอิสลามศึกษา

5.1.2 ระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่ละด้านปรากฏว่า

1) ด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดรายวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและการศึกษาต่อ รองลงมาคือสาระวิชาที่กำหนดไว้ใน

หลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา และลำดับสุดท้ายคือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ อาคารสถานที่และห้องเรียน รองลงมาคือ การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และลำดับสุดท้ายคือ ความพร้อมของสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสร้างคุณธรรมให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระ ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รองลงมาคือ ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้บริหารสร้างคุณธรรมให้แก่หัวหน้าฝ่าย ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้บริหารสร้างคุณธรรมให้แก่ครูผู้สอน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสร้างคุณธรรมให้แก่นักเรียน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการศึกษาจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือ

คณะกรรมการด้านวิชาการกำกับดูแลเรื่องหลักสูตร สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านอาคารสถานที่และห้องเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีห้องละหมาด/มุศอลลาภายในโรงเรียนและมีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ห้องเรียนมีพื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และลำดับสุดท้ายคือ มีที่อาบน้ำละหมาดที่เพียงพอและเอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อการเรียนอิสลามศึกษากับเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องและเหมาะสม รองลงมาคือ มีสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน และลำดับสุดท้ายคือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา และจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน รองลงมาคือ การวัดและการประเมินผล และลำดับสุดท้ายคือ การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน รองลงมาคือ จัดระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงตาม

สภาพจริง และลำดับสุดท้ายคือ จัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ปฏิบัติตามระเบียบเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการและจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติศาสนกิจ รองลงมาคือ ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเน้นความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการปฏิบัติ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิด และสรุปเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและรายงานผลการประเมินของผู้เรียน รองลงมาคือ ผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินตามสภาพจริง และลำดับสุดท้ายคือ จัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อการปรับปรุงและตัดสินผลการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยตรง รองลงมาคือ มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม และลำดับสุดท้ายคือ มีเครื่องมือการนิเทศที่ใช้ประกอบการนิเทศ เช่น เอกสารประเมินการนิเทศการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ รายงานผลให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา

ตนเองต่อไป รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ เพื่อรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มต่อไป และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดทำระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการปรับปรุงพัฒนา พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ติดตามความก้าวหน้าทาง วิชาการแล้วนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ รองลงมาคือ สำนวจความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4) ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติ ตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม นักเรียนมีความศรัทธา ต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม และ นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ตัวเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้คนในสังคมและสามารถอยู่ร่วมกันด้วย ความสันติ รองลงมาคือ นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย ลำดับสุดท้ายคือ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม มีความเป็นระเบียบ รักษาวินัย เป็น บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ อดทน และมีจิตสาธารณะ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรให้มี ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสะท้อนแนวปฏิบัติการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชา โรงเรียนที่มีการจัดการ เรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีปัญหา ชั่วโมงสอนที่ไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น อัลอัคราคกับอัลหะดิษ เพื่อให้ได้ครบ 8 กลุ่มสาระ โดยเนื้อหาจะต้องมีความสอดคล้องกัน

2) การเลือกเครื่องมือการเรียนรู้ เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ อิสลามศึกษา ควรจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติของชีวิตมนุษย์ กระบวนการเรียน

และรู้แหล่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายร่วมกัน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้ผู้สอนสามารถสื่อแนวคิดหรือคอนเซ็ปต์ และองค์ความรู้ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนได้ง่ายขึ้น เช่น สื่อทำมือ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ

3) การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านงบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน บุคลากรหรือวิทยากรอิสลามศึกษา การอบรมและสัมมนา

4) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา ออกแบบกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และทักษะต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เช่น การละหมาดและการอาบน้ำละหมาด กิจกรรมจำลองการประกอบพิธีฮัจญ์

5) การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและแบบสังเกตเพื่อประเมินการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

6) การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ แจกจ่ายงานผลการนิเทศ สรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบ ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา

7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา ทบทวนหลักสูตรและกิจกรรมเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ตามผลการประเมิน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรในปีที่ผ่านมาและนำมาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษาถัดไป ประชุมวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก วิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษาเพื่อให้มาตรฐานและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน และเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีข้อค้นพบที่สำคัญดังที่ได้กล่าวในตอนสรุปผลการวิจัยและมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนที่มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสามัญควบคู่รายวิชาศาสนาที่มี 8 กลุ่มสาระ เช่นเดียวกันกับรายวิชาสามัญ ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระ จึงมีการบูรณาการรายวิชาเกิดขึ้น เพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ โดยจะทำการบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น วิชาอัล-หะดีษ กับ วิชา อัล-อัคลาบ ซึ่งจะบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น สอนในเรื่องมารยาท ก็จะมีการยกตัวบทอัล-หะดีษ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องมีความชำนาญในเนื้อหาและสามารถบูรณาการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดี

ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรที่มีการสอนรายวิชาสามัญควบคู่ศาสนา มีรายวิชาที่มากเกินไป ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 (2566) “ปัญหาของเราตอนนี้คือ ชั่วโมงสอนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชา ได้แก่ หลักศรัทธากับศาสนประวัติ จริยธรรมกับอัล-หะดีษ ครูผู้สอนต้องออกแบบการสอนทั้งสองรายวิชาให้สอดคล้องกัน สอนเรื่องมารยาทในรายวิชาจริยธรรมก็จะยกอัล-หะดีษเกี่ยวกับเรื่องมารยาท” และ สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 (2566) “โครงสร้างหลักสูตรจะมี 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระการเรียนรู้อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิกฮ์ อัตตารีค อัลอัคลาบ ภาษาอาหรับ และภาษามลายู เนื่องจากเวลาเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงบูรณาการรายวิชาอัลอะกีดะฮ์กับอัตตารีค และอัลอัคลาบกับอัลหะดีษ โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทั้งสองรายวิชา”

2. ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่าง่องแท้ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนรู้อันถูกต้องได้ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรโดยตรง บางโรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอนอิสลามศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดสรรครูหรือบุคลากรที่ไม่ได้จบด้านอิสลามศึกษาที่มีอยู่มาสอนวิชาอิสลามศึกษาแทน สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 6 (2566) ให้สัมภาษณ์ว่า “การนี้เทศติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มของโรงเรียน พบว่า ครูขาดทักษะการใช้หลักสูตร เนื่องจากครูส่วนใหญ่ที่สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบตรงเอก ด้วยอัตรากำลังครูที่

มีจำกัด โรงเรียนจึงต้องจัดสรรครูที่มีอยู่มาสอนอิสลามศึกษาแทน ทำให้เกิดปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ และบางคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ถนัดเรื่องการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่สอนตามสาระการเรียนรู้ เน้นการสอนแบบบรรยาย ทำให้การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้”

3. ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า ในช่วงแรกของการเริ่มใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณ หนังสือเรียน สื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ ต่อมาในช่วงหลังทางโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ขาดการอบรมพัฒนาครูผู้สอน ทำให้ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เช่น ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่างๆ และครูผู้สอนขาดทักษะการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านหนังสือเรียนและสื่อการสอนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย ทำให้โรงเรียนต้องบริหารจัดการหางบประมาณในการแก้ปัญหาเบื้องต้น สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 (2566) “ในปีแรกๆ ของการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม สถานศึกษาจะได้งบประมาณในการซื้อหนังสือเรียนอิสลามศึกษาแบบเข้ม แต่ในช่วงหลังๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเลย ทำให้โรงเรียนต้องบริหารจัดการเองโดยปีแรกๆ หนังสือยังพอใช้ได้เพราะใช้รุ่นต่อรุ่น แต่พอหลังๆมา หนังสือเริ่มเก่าลง ขำรุค เลยต้องจัดหาซื้อใหม่ โรงเรียนจึงจะต้องเจียดจากส่วนลดหนังสือฝ่ายสามัญ ซื้อเสริมในบางวิชาที่ขาดแคลนจะซื้อทั้งหมดไม่พอเพราะมีงบประมาณที่จำกัด”

5.2.2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านบริบท พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮัมหมัด สสกรี และคณะ (2556) ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท

(Context) : โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจของสังคม มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการศาสนาสามัญสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุदारัตน์ (2564) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินदान อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ การประเมินพบว่า ด้านบริบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.47) โดยหลักสูตรมีความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนเป็นหลัก มีการวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นแม่บทมาปรับใช้ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และทำการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบ

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ และคณะ(2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านปัจจัยป้อนเข้าของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีผลการประเมินความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิwa และคณะ(2560) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ทีมผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็น ด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษาได้สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ครูผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือติดตามการใช้หลักสูตร มีการประชุมปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการแต่งตั้งคำสั่ง ครู บุคลากร และหัวหน้าวิชาการด้านอิสลามศึกษา มีการประชุมเพื่อชี้แจงการจัดทำหลักสูตรแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีการส่ง

บุคลากรเข้าร่วมอบรมตามหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ทั้งนี้ โรงเรียนได้มีการประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรในปีที่ ผ่านมาและนำมาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษาถัดไป ประชุมวางแผนการดำเนินงานวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก และ ความต้องการของชุมชน วิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษาเพื่อนำมามาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีความ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน และเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาได้รับทราบ จัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน จัดทำการบูรณาการรายวิชา เพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ กำหนดเกณฑ์การวัดและการประเมินผล และเกณฑ์การจบ หลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมินหลักสูตรและนำ ผลการประเมินด้านที่เป็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อเตรียมดำเนินการ ในปีการศึกษาต่อไป สถานศึกษาได้มีการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนที่เพียงพอให้กับผู้เรียน ภายในห้องเรียนมีการจัดมุมอิสลามศึกษา เช่น บทดุอาอ์ต่างๆ จัดบรรยากาศ ตกแต่งห้องเรียนที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความแข็งแรงและปลอดภัยและมีพื้นที่ใช้สอยสะดวกกว้างขวาง มีห้อง อิสลามศึกษาคอยบริการสื่อการสอนและหนังสือเรียนอิสลามศึกษา และเป็นที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ในเรื่องศาสนา อีกทั้งยังเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติอีกด้วย มีอาคารละหมาด (มุศอล ลา) และที่อาบน้ำละหมาด สำหรับประกอบศาสนกิจร่วมกัน สถานศึกษามีการจัดเตรียมสื่อการเรียน การสอนโดยโรงเรียนจะมีการผลิตสื่อภาคเรียนละ 1 ชิ้น บางโรงเรียนก็จะมีการประกวดการผลิตสื่อ ให้ครูประจำวิชาเป็นผู้ออกแบบและผลิตสื่อด้วยตนเอง ซึ่งสื่อมีหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อทำมือ สื่อ เทคโนโลยี ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน มีการเตรียมความ พร้อมของครูผู้สอน มีการติดตามการใช้สื่อการสอนของครู

3) ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประพันธ์ และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านกระบวนการดำเนินการของหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีผลการประเมินความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ระดับ

มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ (2564) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินदान อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบ ชิปปีย์สท์ พบว่า ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.92) มีหลักการ บริหารหลักสูตรที่ดี มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วัดและ ประเมินผลตามที่หลักสูตรกำหนด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษามีกระบวนการในการบริหาร หลักสูตรด้านการเรียนการสอน มีการวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา มีการวิเคราะห์หลักสูตร และนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สู่การนำไปใช้ใน ห้องเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ควบคุม กำกับดูแล มีการวัดผลประเมินผล และติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยนำผลการประเมินการใช้ หลักสูตรมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ ในการดำเนินการกระบวนการบริหารและจัดการ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการเรียน การสอน ผู้บริหารควรสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตระหนักถึงความสำคัญ ของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง แบบต่อเนื่อง หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดการวัดและประเมินผลของผู้เรียนเป็น 3 ระดับ การประเมินระดับชั้นเรียน การประเมิน ระดับสถานศึกษา และการประเมินระดับชาติ แต่ละระดับหลักสูตรได้กำหนดการตัดสินผลการเรียน และเกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และได้กำหนดรูปแบบการประเมินรวมทั้งกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ของผู้เรียน มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่ม สาระและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน นิเทศ มีการจัดทำตารางการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ แจงรายการผลการนิเทศ สรุปผลการนิเทศให้ ผู้รับการนิเทศทราบ ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ การนิเทศ ติดตามการใช้ หลักสูตรมีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการเป็นการเยี่ยมชั้นเรียนดูการสอนของครู มีการให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สถานศึกษามีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรด้านสรุปผลการ ดำเนินงานโดยสรุปและติดตามประเมินผลจากทุกฝ่ายงาน สรุปผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่ ชัดเจน

4) ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬา-ลักษณ์ และคณะ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านผลผลิตของหลักสูตร ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับกลาง ซึ่งผู้เรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ในด้านผลผลิตของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยหลักสูตรดังกล่าว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกด้านและทุกประเด็น จึงสนับสนุนให้ใช้หลักสูตรนี้ต่อไป โดยผู้ที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาให้หลักสูตรมีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นเลิศด้านวิชาการและรายวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ผู้เรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ สุภานะฮ์ วะตะอาลา และทำตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสลัลัม มีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอ่านอัล-กุรอาน และนำหลักคำสอนไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ พิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยยึดหลักการอิสลาม และเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อจบปีการศึกษา

5.2.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชา ผลที่เป็นเช่นนี้ เพราะ โรงเรียนมีชั่วโมงสอนที่มากเกินไป เป็นการสอนรายวิชาสามัญควบคู่ศาสนา จึงมีการนำเสนอให้บูรณาการรายวิชา

2. การเลือกเครื่องมือการเรียนรู้ เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อิสลามศึกษา สื่อทำมือ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอิสลามศึกษายังขาดการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จึงมีการนำเสนอให้มีการใช้สื่อ และเครื่องมือ

ต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิรฟัน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาดังกล่าวที่ควรพัฒนา มากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีการผลิตสื่อการสอนให้มีความหลากหลายและทันสมัย มากขึ้น

3. การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านงบประมาณ ในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ หนังสือเรียน บุคลากรหรือวิทยากรอิสลามศึกษา การอบรมและ สัมมนา สอดคล้องกับงานวิจัยของทัชชา (2561) ที่พบว่า แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน วิธีการจัดทำสื่อการสอนอาเซียนศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งการจะใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยความ ร่วมมือ การวางแผน การระดมความคิดจากหลายๆ ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จึงจะ ประสบความสำเร็จ

4. การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา โดยการออกแบบ กิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และทักษะต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงและสามารถ ปฏิบัติได้ ซึ่งเครื่องมือการเรียนรู้และสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษานั้นสอดคล้องกับงานวิจัย ของสุนทรี และโสมฉาย (2559) ที่พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์กราฟิกใน หลักสูตรศิลปศึกษามืออัมม์ประกอบการสอน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีความรู้ เกี่ยวกับการทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ 2) ด้านเนื้อหาทฤษฎีวิชา มีการ กำหนดเนื้อหาที่มีความสอดคล้องต่อความต้องการของนักเรียน 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มี การฝึกทักษะจากการปฏิบัติงานตามความถนัดของนักเรียน ค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรม 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการใช้โปรแกรมการสอนในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนมาล่วงหน้า 5) ด้านการวัดผลประเมินผล จะวัดจากความรู้ทางวิชาการ ใบงาน ที่ได้รับมอบหมายและการให้ผลตอบกลับแก่นักเรียน ในส่วนการมีส่วนร่วมของนักเรียน มีการถาม ตอบและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในชั้นเรียน ซึ่งแนวทางนี้จะเน้นการเรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ภายนอก มีความอิสระทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการ เรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้ แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและแบบสังเกตเพื่อประเมินการปฏิบัติ

ตามหลักศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับงานวิจัยของยามีละห์ (2565) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

6. การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยการนิเทศติดตามและประเมินความคืบหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูอิสลามศึกษายังขาดทักษะการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง จึงมีการนำเสนอให้มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน

7. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาผ่านการทบทวนหลักสูตรและจัดกิจกรรมปรับปรุงการเรียนรู้ตามผลการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรอิสลามศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม จึงมีการนำเสนอให้ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอรุณ (2558) ที่พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ ชิกซ์ ชิกมา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทั้งหมด 5 ชั้น 39 รายการปฏิบัติ ได้แก่ ชั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา มี 7 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 2 การวัดประเมินผล มี 10 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 3 การวิเคราะห์ มี 12 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 4 การปรับปรุง มี 6 รายการปฏิบัติ และชั้นที่ 5 การควบคุม มี 4 รายการปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติทั้ง 39 รายการปฏิบัติ แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

อธิบายได้ว่า แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรดังกล่าว ควรให้ความตระหนักและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปใช้อย่างมีคุณภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ อิสลามศึกษา และครูผู้สอนอิสลามศึกษา ให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบบูรณาการรายวิชา และชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
2. ด้านครูผู้สอน จัดให้มีโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่ไม่สำเร็จการศึกษาด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวข้องทางศาสนาโดยตรง เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอิสลามศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรครูอิสลามศึกษาให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนครู
3. ด้านการจัดสรรงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้มีการอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่ออิสลามศึกษาในรูปแบบต่างๆ ให้มีความหลากหลายและทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเห็นของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ